

کاربرگ طرح درس

مشخصات کلی درس								
گروه مهندسی نقشه‌برداری			گروه آموزشی		دانشکده مهندسی عمران		دانشکده	
کارشناسی			مقطع تحصیلی		مهندسی نقشه‌برداری		رشته و گرایش	
Probability and Statistics in Engineering			نام درس به انگلیسی		آمار و احتمالات مهندسی		نام درس به فارسی	
			دروس هم‌نیاز		ریاضی عمومی ۲		دروس پیش‌نیاز	
اصغر راست‌بود			نام مدرس		عمومی ☐ پایه ☒ تخصصی ☐ اختیاری ☐		نوع درس	
arastbood@tabrizu.ac.ir			ایمیل مدرس		نیم‌سال اول ☒ دوم ☐ سال ۱۴۰۴-۱۴۰۵		سال تحصیلی	
ساعت	کلاس	روز	ساختمان	محل برگزاری	کارگاهی	عملی	نظری	نوع
۱۰-۱۲	۱۰۳	دوشنبه	ساختمان ۶		۰	۰	۳	تعداد
۱۴-۱۶	۱۰۳	دوشنبه (فرد)	ساختمان ۶		۰	۰	۴۸	ساعات برگزاری

اهداف برگزاری درس	
هدف اصلی	ارائه مباحث لازم آمار و احتمالات در مهندسی نقشه‌برداری
اهداف فرعی	آموزش روش‌های علمی برای تحلیل خطاها، مدیریت عدم قطعیت‌ها در اندازه‌گیری‌ها، و بهبود دقت و قابلیت اطمینان داده‌های مهندسی. این درس با استفاده از ابزارهای آماری (مانند تحلیل رگرسیون، آزمون فرضیه‌ها و شاخصهای پراکندگی) و مدل‌سازی احتمالاتی، به مهندسان کمک می‌کند تا خطاهای تصادفی و سیستماتیک را کاهش دهند، نتایج پروژه‌ها (مانند ترازیبی، پردازش تصاویر ماهواره‌ای یا شبکه‌های ژئودزی) را بهینه‌سازی کنند، و کیفیت خروجی‌ها را با معیارهایی مانند انحراف معیار یا فاصله اطمینان ارزیابی نمایند. این دانش پایه‌ای برای تصمیم‌گیری مبتنی بر داده، مدیریت ریسک و تضمین موفقیت پروژه‌های عمرانی، معدنی و برنامه‌ریزی شهری محسوب می‌شود.

ردیف	سرفصل مطالب درس	ساعات تدریس
۱	<p>مقدمه‌ای برای آمار</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ تعریف علم آمار ▪ مفاهیم اساسی ▪ شاخص‌های گرایش مرکزی ▪ شاخص‌های پراکندگی ▪ جدول توزیع فراوانی ▪ نمودارها ▪ چولگی و برجستگی ▪ جامعه آماری دوبعدی ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۴
۲	<p>اندازه‌گیری پراکندگی، گشتاورها، چولگی و کشیدگی</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ دامنه، فاصله دسته، مراکز دسته ▪ میانگین قدرمطلق انحرافات ▪ واریانس 	۴

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ انحراف معیار ▪ متغیرهای استاندارد ▪ ضریب تغییر یا تعیین ▪ انحراف چارگی ▪ گشتاورها ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	
۴	<p>برازش خط و منحنی بر داده‌ها</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ دستگاه معادلات خطی ▪ روش کمترین مربعات ▪ برازاندن منحنی ▪ برازاندن خط مستقیم ▪ برازاندن سهمی درجه ۲ ▪ برازاندن سهمی درجه n ▪ برازاندن منحنی نمایی و دیگر منحنی‌ها ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۳
۴	<p>توزیع‌های دوبعدی و ضریب همبستگی</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ مقدمه توزیع دو بعدی ▪ گشتاورهای دوبعدی ▪ کوواریانس (وریانس مشترک) ▪ نمودارهای پراکندگی ▪ ضریب همبستگی ▪ ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن ▪ ضریب تعیین ▪ معادله خط رگرسیون ▪ خطای استاندارد برآورد ▪ محاسبه زاویه بین دو خط رگرسیون ▪ ضرایب همبستگی داده‌های گروه بندی شده ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۴
۴	<p>احتمال و فضای نمونه</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ فضای نمونه ▪ فضای نمونه و پیشامد ▪ تابع احتمال ▪ احتمالات در فضاهای نمونه گسسته ▪ قوانین و قضایای احتمال 	۵
۶	<p>فضای نمونه با عناصر متعدد</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ اصل اساسی شمارش (تعاریف و شمارش) ▪ جایگشت‌ها ▪ ترکیب ▪ ترتیب 	۶

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ قضایا و روابط مهم 	
۳	<p>احتمالات شرطی و نابستگی</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ احتمال شرطی ▪ نابستگی یا مستقل بودن ▪ قضیه فرمول بیز (قانون اول) ▪ قضیه بیز (قانون دوم) ▪ آزمایش برنولی ▪ روابط مهم 	۷
۴	<p>تابع چگالی احتمال، تابع توزیع و امید ریاضی</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ متغیر تصادفی ▪ تابع توزیع تجمعی ▪ امید ریاضی متغیر تصادفی جدا ▪ گشتاورهای فاکتوریل ▪ توابع مولد گشتاورهای فاکتوریل ▪ کومولان‌ها ▪ تابع مشخص ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۸
	امتحان میان ترم	
۶	<p>توزیع‌های گسسته و پیوسته مهم</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ توابع احتمال خاص گسسته ▪ یکنواخت ▪ برنولی ▪ دو جمله‌ای ▪ دو جمله‌ای منفی ▪ هندسی ▪ فوق هندسی ▪ پواسون ▪ سری لگاریتمی ▪ سری لگاریتمی مارکف ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) ▪ توابع چگالی احتمال خاص پیوسته ▪ یکنواخت پیوسته ▪ نرمال ▪ نرمال استاندارد ▪ نمایی ▪ گاما ▪ کی دو ▪ بتا ▪ استیودنت ▪ فیشر ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۹

۶	<p style="text-align: center;">مقدمه ای بر تئوری برآورد</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ برآوردگر ▪ توزیع مشترک ▪ توابع خطی از متغیرهای تصادفی مستقل ▪ توزیع میانگین ▪ قضیه حد مرکزی ▪ تقریب نرمال برای توزیع دو جمله ای ▪ توزیع واریانس نمونه ▪ توزیع t ▪ توزیع نسبت واریانس دو نمونه 	۱۰
---	---	----

۶	<p style="text-align: center;">آزمون های فرض</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ مفاهیم اولیه ▪ مراحل انجام آزمون فرض ▪ انواع آزمون های فرض آماری روی پارامترهای جامعه ▪ آزمون برازش - آزمون کی دو ساده ▪ آزمون استقلال ▪ مقدار p ▪ طرز محاسبه احتمال خطای نوع دوم بدون داشتن ناحیه بحرانی ▪ طرز محاسبه احتمال خطای نوع اول و دوم با داشتن ناحیه بحرانی ▪ تعیین اندازه نمونه در آزمون فرض ▪ کار با نرم افزارهای مرتبط آماری در این زمینه مانند (SPSS, MATLAB) 	۱۱
---	--	----

مراجع پیشنهادی درس

- هاشمی پرست سید مقتدی، آمار و احتمال در مهندسی و علم انتشارات دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، ۱۳۹۶
- Walpole, R.E. Myers, R.H, Probability and Statistics for Engineers and Scientists ed MacMillan 1978
- Papoulis, A., Probability, Random Variables and Stochastic Processes, 3th ed. McGraw Hill, 1991
- Devore, Jay L., Probability and Statistics for Engineering and the Sciences, 8th ed. Cengage Learning, 2015

نحوه ارزیابی و درصد تأثیر

ارزیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون شفاهی	آزمون عملی	فعالیت گروهی	آزمون پایان ترم	تمرین و پروژه
۱۰٪	۲۰٪	-	-	-	۶۰٪	۱۰٪

مدیر گروه:

مدرس:

